

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики

**Любов БАШМАНІВСЬКА,
Валерій БАШМАНІВСЬКИЙ**

Актуальні питання мови медіатекстів

**Методичні рекомендації для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 061 Журналістика**

Житомир – 2023

УДК 81'42:070:378

Б 33

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 4 від 28.02.2023 р.)

Рецензенти:

Марина Навальна – доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Ольга Мітчук – доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка;

Оксана Кучерук – доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови та методики її навчання ЖДУ імені Івана Франка.

Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Актуальні питання мови медіатекстів: методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 061 Журналістика. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 52 с.

Методичні рекомендації з освітньої компоненти «Актуальні питання мови медіатекстів» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідають освітньо-професійній програмі Журналістика. Медіакомунікації.

У методичних рекомендаціях подано інформаційний обсяг освітньої компоненти, питання для самостійного опрацювання, запропоновано плани практичних занять, завдання для самостійного виконання, поточні контрольні запитання/завдання. Посібник допоможе здобувачам вищої освіти оволодіти вміннями та навичками, які необхідні для роботи в майбутній журналістській діяльності.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 06 Журналістика.

© Л. А. Башманівська, В. І. Башманівський, 2023

© ЖДУ ім. І. Франка

Зміст

Вступ.....	4
Інформаційний обсяг освітньої компоненти.....	6
Практичне заняття № 1. Тема: Мова сучасних ЗМІ. Медіалінгвістика як наука.....	13
Практичне заняття № 2. Тема: Види медіатексту та особливості їх функціонування в сучасному медіапросторі.....	17
Практичне заняття № 3–4. Тема 3. Основи медіаграмотності. Інноваційна лексика сучасних мас-медіа.....	20
Практичне заняття № 5–6. Тема: Морфологічні та словотвірні зміни в мові сучасних ЗМІ.....	26
Практичне заняття № 7–8. Тема: Синтаксис мови ЗМІ: новітні тенденції.....	30
Практичне заняття № 9–10. Тема: Інформаційно-структурні й тонально-стилістичні якості медіатексту.....	34
Практичне заняття № 11–12. Тема: Лінгвомедійні особливості основних типів медіатекстів.....	39
Практичне заняття № 13–14. Медіапрактикум. Аналіз друкованого тексту, радіо- та телетексту, інтернет-тексту.....	42
Орієнтовні питання до заліку.....	43
Рекомендована література.....	46

ВСТУП

Методичні рекомендації з освітньої компоненти «Актуальні питання мови медіатекстів» спрямовані на вдосконалення мовленнєвої культури, формування медіаграмотності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 061 Журналістика й відповідають освітньо-професійній програмі Журналістика. Медіакомунікації.

Метою вивчення освітньої компоненти є формування системних знань про актуальні питання мови медійних текстів як об'єкта сучасного українського медіадискурсу; оволодіння категоріями та поняттями медіатексту; вивчення типології сучасних текстів медіа та їх компонентів; розвиток умінь аналізувати види медійних текстів, засоби комунікації, критично їх сприймати; формування власної медіаграмотності.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Актуальні питання мови медіатекстів» є медійні тексти ЗМІ.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- розвинути вміння аналізувати медійний текст у лінгвостилістичному аспекті;
- розглянути специфіку мови різних каналів засобів масової інформації (радіо, ТБ, преси, Інтернету);
- дослідити основні тенденції в оновленні фонетичної, лексичної, морфологічної та синтаксичної систем мови засобів масової інформації початку XXI ст.;
- проаналізувати мовленнєві помилки й основні типи порушень норм літературної мови на всіх рівнях (фонетичному, словотворчому, лексичному, морфологічному, синтаксичному) в сучасному усному й писемному медійному тексті;
- набути навичок професійно працювати з медійним текстом, підбирати довідково-інформаційний матеріал.

У процесі вивчення освітньої компоненти «Актуальні питання мови медіатекстів» студенти повинні знати:

- основні характеристики масової комунікації як специфічної сфери функціонування мови мас-медіа та медіатексту;
- комунікативно-прагматичний і функціонально-стилістичний ресурс сучасної медіакомунікації;
- специфіку медіатексту та його основні різновиди, зокрема PR, рекламний та журналістський медіатекст на різних носіях;
- структуру, семантику та комунікативний потенціал медійних текстів різних видів ЗМІ;
- екстралінгвальні та інтралінгвальні фактори функціонування медіатекстів;
- принципи редагування медіатекстів з урахуванням загальнолітературної та стильової норми.

Майбутні журналісти повинні вміти:

- працювати з медіатекстом, підбирати довідково-інформаційний матеріал;
- аналізувати медійний текст у лінгвостилістичному аспекті;
- здійснювати коректорську правку різних типів і жанрів медійних текстів;
- аналізувати мовленнєві помилки (лексичні, морфологічні та синтаксичні) в усному й писемному медіатексті;
- характеризувати особливості різних медійних текстів відповідно до норм української літературної мови;
- здійснювати загальну редакцію авторських текстів у мас-медіа.

Здобувачі вищої освіти в процесі вивчення дисципліни «Актуальні питання мови медіатекстів» розглядають характерні риси медіалінгвістики й медіакомунікації, новітні підходи до вивчення медіатексту, знайомляться з поняттям медіатексту як поліфункціональною одиницею, вербальними й невербальними засобами впливу.

Освітня компонента «Актуальні питання мови медіатекстів» викладається на I курсі в I семестрі. На вивчення освітньої компоненти відводиться 120 години, 4 кредити ЄCTS.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти

Тема 1. Медіатекст як багатовекторна динамічна одиниця комунікації.

Мета: озброїти майбутнього журналіста знаннями методологічних і теоретичних основ вивчення освітньої компоненти, ознайомити з основними категоріями медіатексту, медіалінгвістичними технологіями впливу в різних функціонально-жанрових типах медіатекстів.

Основні поняття: мас-медіа, медійні тексти, мова медіа, медіалінгвістика, медіакомунікації, PR, рекламний і журналістський медіатекст.

План

1. Вступ. Предмет, мета, завдання, основні поняття освітньої компоненти.

2. Лінгвістичний компонент у різних видах засобів масової інформації. Медіалінгвістика як наука.

3. Медіатекст як основне поняття медіалінгвістики. Основні категорії медіатексту.

4. Медіалінгвістичні методи та способи впливу в різних функціонально-жанрових типах медіатекстів: новинних, аналітичних, публіцистичних, рекламних.

Вступ. Предмет, мета і завдання, основні поняття. Лінгвістичний компонент у різних видах засобів масової інформації. Медіалінгвістика як наука. Передумови виникнення медіалінгвістики як науки й проблеми дослідження.

Медіатекст як основне поняття медіалінгвістики. Мас-медійний текст, журналістський текст, публіцистичний текст, газетний текст, телетекст, рекламний текст, PR-текст, Інтернет-текст.

Основні категорії медіатексту: медійність, комунікативність, масовість, багатовимірність (багатоплановість, поліфонічність, полікодовість, інтегративність), відкритість.

Створення текстів як вагомий компонент журналістської практики. Трактування медіатексту як багатовекторної динамічної

одиниці комунікації. Вивчення медіатексту у функціональному аспекті. Медіатекст як продукт мовної діяльності та журналістської творчості. Вивчення медіатексту в прагматичному аспекті. Вияв у медіатексті комунікативної мети та комунікативної установки. Функції комунікації: експресивна, репрезентативна, апелятивна. Своєрідність сприймання медіатексту. Вплив суб'єктивного досвіду та суб'єктивних знань на процес сприймання медіатексту.

Аналіз медіатексту за каналами поширення, способами творення й лінгвоформатними ознаками. Специфіка медіатексту за зовнішніми умовами його існування (екстралінгвістичними чинниками).

Медіалінгвістичні методи та способи впливу в різних функціонально-жанрових типах медіатекстів: новинних, аналітичних, публіцистичних, рекламних.

Питання для самостійного опрацювання

Специфіка медіатексту в Інтернеті. Своєрідність радіо й телебачення. Функції засобів масової інформації. Передумови виникнення медіалінгвістики. Аналіз медіатексту з огляду на особливості його творення, каналу поширення й лінгвоформатних ознак.

Тема 2. Види медіатексту та своєрідність їх функціонування в сучасному медіапросторі

Мета: розглянути проблему типології сучасного медіатексту та його характерні особливості; медіатекст з погляду лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень, його інформаційно-структурні та літературні складники; ознайомитися із сучасними методами лінгвістичного дослідження медійних текстів.

Основні поняття: мас-медіа, медійні тексти, мова медіа, медіалінгвістика, медіакомунікації, PR, рекламний і журналістський медіатекст, медіакультура, медіаграмотність.

План

1. Типологія та особливості сучасного медіатексту.

2. Специфіка медіатексту з погляду лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень. Інформаційно-структурні та літературні складники медіатексту.

3. Сучасні методи лінгвістичного дослідження медійних текстів.

4. Аналіз медіатексту та складників його структури як спосіб вивчення сучасної журналістської творчості.

Типологія та особливості сучасного медіатексту. Новинні, аналітичні, критичні, політико-публіцистичні медіатексти. Класифікація медіатекстів за способом виробництва тексту (колегіальний, авторський); за формою медіатексту (вербальні, невербальні, креолізовані); за каналами розповсюдження (радіо- і телевізійні медіатексти, друковані, тексти Інтернет-ЗМІ); за функціонально-жанровим типом тексту (аналітичні, інформаційні, художньо-публіцистичні); за тематичною домінантою (медіатопіки: політика, культура, бізнес, спорт, погода, новини міжнародного та регіонального життя тощо).

Специфіка медіатексту з погляду лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень. Інформаційно-структурні та літературні складники медіатексту.

Різні підходи до вивчення медіатексту: культурологічний, соціолінгвістичний, журналістський, педагогічний та інші. Основні інформаційно-структурні компоненти традиційного медіатексту: зв'язність, цілісність, точність, логічність, зрозумілість, доступність; літературні – чистота й культура мовлення, правильність.

Сучасні методи лінгвістичного дослідження мас-медійних текстів.

Метод медіамоніторингу, метод критичного аналізу, метод дискурс-аналізу, метод контент-аналізу, метод лінгвістичної експертизи медіатексту, метод лінгвокультурного аналізу в медіа, змістово-логічний метод засобів масової інформації тощо.

Аналіз медіатексту та складників його структури як засіб вивчення сучасної журналістської творчості. Різні види аналізів:

жанровий, ідеологічний, контекстуальний, структурний, аналіз репрезентації, аналіз кодів медіаповідомлень, сюжетний (наративний), іконографічний, семіотичний, лексико-фразеологічний, синтаксичний, стильовий тощо.

Питання для самостійного опрацювання

Класифікації медіатекстів за способом виробництва, каналом розповсюдження, тематичною домінантою, функціонально-жанровим типом тексту тощо. Різні підходи до вивчення медіатексту. Проблема методології мови ЗМІ. Типи аналізу медіатекстів.

Тема 3. Мова медіатекстів у сучасному комунікативному просторі. Основи медіаграмотності.

Мета: розглянути екстра- та інтралінгвальні чинники функціонування медіатекстів; з'ясувати лексичні та фразеологічні процеси в сучасних медіатекстах, морфологічні, словотвірні та синтаксичні зміни, проблеми порушення мовних норм у медіатекстах.

Основні поняття: медійні тексти, мова медіа, екстра- та інтралінгвальні чинники, лексика, медійна фразеологія, медіаграмотність.

План

1. Медіаграмотність як складова частина професійної комунікації.
2. Проблема інтерпретації медіатекстів. Екстралінгвальні та інтралінгвальні фактори функціонування медіатекстів.
3. Лексичні процеси в сучасних медіатекстах. Лексикографічна репрезентація термінів у мас-медіа.
4. Медійна фразеологія.
5. Словотвірні й морфологічні зміни в мові сучасних медійних текстів.
6. Синтаксис мови засобів масової інформації: новітні тенденції.

7. Проблема порушення мовних норм у медійному тексті. Стилїстичнї помилки.

Мова медїатекстїв у сучасному комунїкативному просторї. Основи медїаграмотностї.

Медїаграмотнїсть у рамках компетенцїй журналіста як складова частина професїйної комунїкацїї.

Проблема інтерпретацїї медїатекстїв. Екстралїнгвальнї та інтралїнгвальнї фактори функцїонування медїатекстїв.

Екстралїнгвальнї: науково-технїчний прогрес як чинник інформатизацїї соцїуму; глобалїзацїйнї процеси в суспїльствї; полїкультурнїсть, що має вплив на формування нового активного складу мови; розширення меж комунїкативно-їнформацїйного поля; мультиїнформацїйнїсть; виникнення нових їнформацїйних платформ; уживання в медїакомунїкацїї нових мовних одиниць тощо.

їнтралїнгвальнї: естетизацїя мови, що урїзноманїтнює лексичнї одиницї додатковими вїдтїнками й значеннями; своєрїднїсть стилїстичних норм, якї властивї масовїй комунїкацїї; свїдоме тиражування мовних формул: авторських неологїзмїв, крилатих висловїв, фразеологїзмїв, їснування одиниць, нетипових для мови засобїв масової їнформацїї: описових зворотїв, складних синтаксичних конструкцїй, розмовного стилю в медїамовленнї; використання емоцїйно-забарвлених мовних одиниць, стилїстичних фїгур, тропїв тощо.

Лексичнї процеси в сучасних медїатекстах. Лексикографїчна репрезентацїя термїнїв у мас-медїа.

Медїйна фразеологїя. Стилїстичнї функцїї фразеологїзмїв у мовї ЗМї: функцїя впливу, номїнатовна, виховна, образна та смислово-концептуальна функцїї, поєднання «стандарту» та експресїї.

Словотвїрнї й морфологїчнї змїни в мовї сучасних медїйних текстїв.

Синтаксис мови засобїв масової їнформацїї: новїтнї тенденцїї.

Найбільш типові синтаксичні одиниці в мові ЗМІ початку ХХІ ст.: риторичні запитання; номінативні речення; специфічні питальні речення, що оживлюють мовлення; спонукальні речення; риторичні оклики; вставні та вставлені конструкції; інверсія; лексичні повторення із синтаксичним поширенням.

Проблема порушення мовних норм у медійному тексті. Стилїстичні помилки.

Питання для самостійного опрацювання

Лексеми та фразеологізми, які характеризують глобальні перетворення у світі. Поява нових інформаційних платформ (медіаканалів та жанрів) як екстралінгвальний чинник. Ендемічна лексика. Неологізми сучасного медіатексту. Групи сучасних запозичень. Основні лексичні засоби експресивності мови української преси початку ХХІ ст. Найтипівіші синтаксичні одиниці в мові ЗМІ початку ХХІ ст.

Тема 4: Лінгвомедійні особливості різних видів ЗМІ.

Мета: ознайомитися з лінгвістичними особливостями новинних матеріалів друкованих медіатекстів, мовними особливостями радіо- й телетексту, рекламного та PR-тексту, медіалінгвістичною специфікою Інтернету.

Основні поняття: друковані медійні тексти, радіо- й телетекст, PR-текст, рекламний і журналістський медіатекст.

План

1. Мовні особливості новинних матеріалів друкованих медійних текстів.
2. Лінгвістичні особливості радіо- й телетексту.
3. Мова рекламного тексту. Засоби виразності в рекламному тексті. PR-текст як один з різновидів медіатексту.
4. Медіалінгвістична своєрідність Інтернету.

Мовні особливості новинних матеріалів друкованих медійних текстів. Дизайнерські прийоми оформлення новинних публікацій, висока клішованість, використання пасивних форм і конструкцій, безособових форм.

Лінгвістичні особливості газетного дискурсу. Інтертекстуальність, фрагментарність, суміщення голосів як ознаки газетного дискурсу. Конкуренція газети з аудіовізуальними засобами масової інформації. Інформаційна та експресивна спрямованість. Стилiстичні засоби впливу на читачів у газетному дискурсі: гіпербола, анафора, епіфора, тавтологія, плеоназм, перифраз, іронія, асиндетон, полісиндетон, антитеза, оксюморон, епітет, еліпсис тощо.

Лінгвістичні особливості радіо- й телетексту. Тембральна метафора. Інформаційна, оцінно-експресивна, мотиваційна, креативна, сугестивна функції тембральної метафори.

Екстралінгвістичні умови радіокомунікації: масовість аудиторії, швидкість передачі інформації, дистантність, відсутність візуалізації, одномоментність, лінійність, безперервність.

Формування мовленнєвого іміджу радіоведучого. Мовлення диктора й радіокоментатора.

Мовленнєві особливості жанрів телебачення. Медіатопіки та глобальна клішованість на телебаченні.

Мова текстів реклами. Засоби виразності в рекламному тексті. PR-текст як один з різновидів медіатексту.

Риторичні прийоми PR-текстів: рекламні заклики; заголовки з інтригою, шокуванням публіки; яскраві зорові образи, метафори в заголовках; риторичні запитання; нова інформація, що викликає інтерес; прислів'я, приказки, притчі, слогани, цитати, фразеологізми тощо.

Медіалінгвістична своєрідність Інтернету.

Питання для самостійного опрацювання

Висока клішованість як лінгвістична особливість новинних медіатекстів. Тембральна метафора як виразний засіб радіомовлення. Функції тембральної метафори. Типові похибки в рекламному тексті. Зони максимального інформаційного навантаження в інтернетному тексті.

Практичне заняття № 1

Тема: Мова сучасних ЗМІ. Медіалінгвістика як наука.

Теоретичні питання

1. ЗМІ як найважливіше джерело інформації. Лінгвістичний компонент у різних видах засобів масової інформації.
2. Специфіка мови різних каналів ЗМІ: преси, радіо, ТБ, Інтернету.
3. Медіалінгвістика як наука. Медіатекст як основне поняття медіалінгвістики та основні його категорії.
4. Виробництво текстів як складова частина журналістської практики. Специфіка розуміння й інтерпретації медіатексту.
5. Медіалінгвістичні методи та способи впливу в різних функціонально-жанрових типах медіатекстів: новинних, аналітичних, публіцистичних, рекламних.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Визначте якості медіакультурної особистості на кожному рівні медіакультури (медіаобізнаність, медіаграмотність, медіакомпетентність) за складовими: спрямованість особистості, ставлення до візуальної медіареальності, способи когнітивної обробки візуальної медіаінформації, медіаторчість тощо.

2. Опрацюйте статтю, склавши тези:

Кардаш Л. В. Поняття медіатексту як базової категорії медіалінгвістики. Молодий вчений: Філологічні науки. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Які поняття ввібрав у себе термін «медіатекст»? Назвіть сфери його функціонування.
2. У чому своєрідність радіо й телебачення? З якими інтернет-комунікаціями пов'язана специфіка медіатексту в Інтернеті?
3. Як аналізують медіатекст з огляду на особливості його творення, каналу поширення й лінгвоформатних ознак?
4. Які основні категорії медіатексту?

5. Охарактеризуйте нові типи текстів масової комунікації (змішані, креолізовані, полікодові, гіпертексти, мультимедіатексти).

Рекомендована література

Основна:

1. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.

2. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.

3. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.

4. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОІППО, 2016. 144 с.

5. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

6. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: [Підручник]. К.: Видавничий дім «Акадмія», 2004. 344 с.

2. Кардаш Л. В. Поняття медіатексту як базової категорії медіалінгвістики. *Молодий вчений: Філологічні науки*. № 4 (44). квітень, 2017. С. 146–149.

3. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному лексиконі: монографія. К.: ВД Дмитра Бурого, 2008. 336 с.

4. Кулик О. Д. Основи журналістики: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. 152 с.

5. Лоїк Г. Медіатекст в контексті нової парадигми освіти. Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 169–170.

6. Малая О. Ю. Мови медіа: навчально-методичний комплекс. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 49 с.

7. Мамалига А. І. Науковий поступ галузі дослідження мови сучасних мас-медіа. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. С. 3–11.

8. Масенко Л. Сучасні проблеми правописного, термінологічного та лексикографічного нормування української мови. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. К.: 2004. С. 83–92.

9. Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. 79 с.

10. Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.

11. Наливайко Ю. Особливості співвідношення понять «текст» – «медіатекст» при вивченні української мови в засобах масової інформації. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2013. № 2 (14). С. 93–96.

12. Нові медіа: Збірка науково-популярних публікацій щодо новітніх медіа-технологій / Укладач Валерій Лисенко. Київ, 2011. 92 с.

13. Овсієнко Л. Текст як об'єкт вивчення лінгвістики і лінгводидактики. Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький: Видавництво ФОП Лукашевич, 2014. Випуск 17. С. 114–131.

14. Сизонов Д. Ю. Лінгвопрагматичний аспект мас-медійного тексту. Східнослов'янська філологія: Зб. наук. праць. Горлівка: Вид-во ГДПШМ, 2010. Вип. 18. Серія «Мовознавство». С. 293–303.

15. Стецюра К. Природа та специфіка буття медіатекстів у культурній картині світу сучасного суспільства. Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. Випуск 3. С. 56–62.

16. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.

17. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.

18. Шевченко Л. І. Медіалінгвістика в сучасній Україні: аналіз ситуації. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2013. Вип. 26. С. 3–12.

19. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

20. Яцимірська М. Г. Сучасний медіатекст. Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005. 220 с.

Інтернет-ресурси:

1. Бурім О. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як результат медіаосвіти та запорука інформаційної безпеки особистості.

URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf2/Burim.pdf

3. Дашкова К. В. Поняття медіатексту в сучасній лінгвістичній науці. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/13.pdf>

2. Сизонов Д. Ю. Психолінгвістичні основи медіаграмотності: до проблеми інтерпретації медіатекстів. URL: scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017.../2017-7-st13

4. Овсієнко Л. Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <http://ephsheir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2332/Стаття%2024.pdf>

5. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту. URL: www.irbisbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

6. Четверікова О. Особливості дослідження медіатексту в лінгвістичних розвідках. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/16.pdf

Практичне заняття № 2

Тема: Види медіатексту та особливості їх функціонування в сучасному медіапросторі.

Теоретичні питання

1. Основні типи та характерні особливості медіатекстів.
2. Специфіка медіатексту з погляду лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень. Інформаційно-структурні та літературні складники медіатексту.
3. Сучасні методи лінгвістичного дослідження медійних текстів.
4. Аналіз медіатексту та складників його структури як спосіб вивчення сучасної журналістської творчості.
5. Інформаційна насиченість тексту. Способи її посилення в медіатексті.

Практичні завдання для самостійного виконання

Опрацюйте літературу, склавши тези статей:

1) Шебештян Я., Шаповалова Г. Аналіз медіатексту як ефективна форма осмислення та засіб вивчення сучасної журналістської творчості. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. С. 107.

2) Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Які медіатексти розрізняють за способом виробництва, за каналом розповсюдження, за тематичною домінантою?

2. Які групи журналістських текстів виокремлюють за функціонально-жанровим типом?
3. Охарактеризуйте основні підходи до вивчення медіатексту.
4. Що входить до основних інформаційно-структурних складників традиційного медіатексту?
5. Які існують основні методи лінгвістичного дослідження медійних текстів?

Рекомендована література

Основна:

1. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.
2. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
3. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.
4. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОППО, 2016. 144 с.
5. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
6. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Бондар М. Журналістська майстерність: риторичний аналіз медіатексту. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2014. Випуск 39. С. 277–284.

2. Іванов В., Костенко Н. Досвід контент-аналізу: моделі та практики аналізу змісту масової комунікації: [Монографія]. К.: Центр вільної преси, 2003. 200 с.

3. Кардаш Л. В. Поняття медіатексту як базової категорії медіалінгвістики. *Молодий вчений: Філологічні науки*. № 4 (44). квітень, 2017. С. 146–149.

4. Лоїк Г. Медіатекст в контексті нової парадигми освіти. *Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 169–170.

5. Макарець Ю. С. Особливості семантико-функціонального призначення перифразів у публіцистиці. *Вісник Харківського національного ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. Х.: ХНУ, 2010. Вип. 60. Ч. 1. С. 413–417.

6. Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. 79 с.

7. Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.

8. Наливайко Ю. Особливості співвідношення понять «текст» – «медіатекст» при вивченні української мови в засобах масової інформації. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 2013. № 2 (14). С. 93–96.

9. Нові медіа: Збірка науково-популярних публікацій щодо новітніх медіа-технологій / Укладач Валерій Лисенко. Київ, 2011. 92 с.

10. Овсієнко Л. Текст як об'єкт вивчення лінгвістики і лінгводидактики. *Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць*. Переяслав-Хмельницький: Видавництво ФОП Лукашевич, 2014. Випуск 17. С. 114–131.

11. Сизонов Д. Ю. Методи лінгвістичного дослідження медіатексту: до проблеми наукової інтерпретації. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. праць]. Київ, 2015. Вип. XXX. С. 53–62.

12. Стецюра К. Природа та специфіка буття медіатекстів у культурній картині світу сучасного суспільства. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. Випуск 3. С. 56–62.

13. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.

14. Яцимірська М. Г. Сучасний медіатекст. Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005. 220 с.

Інтернет-ресурси:

1. Беднарчук Р. М. Газетний текст в медіалінгвістичному дискурсі. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/2278-Gazetnijj_tekst_v_medialingv/1.html

2. Дашкова К. В. Поняття медіатексту в сучасній лінгвістичній науці. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/13.pdf>

4. Овсієнко Л. Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <http://ephseir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2332/Стаття%2024.pdf>

5. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту. URL: www.irbisbuu.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

6. Четверікова О. Особливості дослідження медіатексту в лінгвістичних розвідках. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/16.pdf

Практичне заняття № 3–4

Тема 3. Основи медіаграмотності. Інноваційна лексика сучасних мас-медіа.

Теоретичні питання

1. Медіаграмотність як складова частина професійної комунікації.
2. Проблема інтерпретації медіатекстів. Екстралінгвальні та інтралінгвальні фактори функціонування медіатекстів.
3. Лексичні процеси та спеціальна лексика в сучасних медіатекстах. Лексикографічна репрезентація термінів у мас-медіа.
4. Сучасні тенденції в оновленні мас-медійної лексики.
6. Неологізми в сучасному медіатексті.
7. Експресивні засоби мови як складова мовлення ЗМІ.
8. Медійна фразеологія.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Обґрунтуйте думки сучасних лінгвістів про правопис іншомовних слів, що ввійшли до українського лексикону наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.
2. Розкрийте питання про інновації в лексичному складі української мови.
3. З'ясуйте значення терміна «медійна фразеологія». Назвіть стилістичні функції фразеологізмів у мові ЗМІ.
4. Наведіть приклади стилістичних помилок у мові ЗМІ.
5. Опрацюйте статтю, склавши тези:
Шинкар Т. Актуалізація англіцизмів у сучасному медіатексті. Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Філологічні науки». 2019. № 7.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Які екстралінгвальні чинники впливають на зміну медіатекстів в інформаційному потоці?
2. Які існують інтралінгвальні чинники (внутрішньомовні), що впливають на функціонування нового формату медіатекстів?
3. Які зміни відбуваються в мові медіатекстів кінця ХХ – початку ХХІ століття?

4. На які групи поділяються сучасні запозичення відповідно до сфер уживання?

5. Які чинники здійснюють помітний вплив на експресивність журналістського тексту? Назвіть засоби досягнення експресії в журналістських матеріалах.

6. Наведіть приклади фразеологізмів, які вживаються в масовій комунікації.

7. Які стилістичні функції виконують фразеологізми в мові ЗМІ?

Рекомендована література

Основна:

1. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. Львів: ПАІС, 2009. 432 с.

2. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.

3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.

4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.

5. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОППО, 2016. 144 с.

6. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

7. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: [Підручник]. К.: Видавничий дім «Акадмія», 2004. 344 с.
2. Зайцева С. В. Інтернет-спілкування як нова форма міжособистісної комунікації. Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара; за ред. А. М. Попівського. Дніпропетровськ: ДНУ. Вип. 11. 2012. С. 45–53.
3. Громовенко В. В. Особливості словотворення неологізмів в українському політичному дискурсі. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 358–361.
4. Дергач Д. В. Мас-медійний онім у сучасній теорії розвитку літературної мови. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. Вип. 22. С. 29–38.
5. Дергач Д. В. Особливості функціонування онімів у стилі масової інформації. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. Вип. 15. С. 109–119.
6. Дергач Д. В. Словник онімів українських мас-медіа. За ред. Л. І. Шевченко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. 175 с.
7. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному лексиконі: монографія. К.: ВД Дмитра Бурого, 2008. 336 с.
8. Ковалевська Т. Ю., Кондратенко Н. В. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі: [Монографія]. О.: Астропринт, 2009. 400 с.
9. Макарець Ю. С. Особливості семантико-функціонального призначення перифразів у публіцистиці. Вісник Харківського національного ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». Х.: ХНУ, 2010. Вип. 60. Ч. 1. С. 413–417.
10. Малая О. Ю. Мови медіа: навчально-методичний комплекс [для студентів соціологічного факультету спеціальності «Медіакомунікації»]. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 49 с.

11. Мамалига А. І. Науковий поступ галузі дослідження мови сучасних мас-медіа. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. С. 3–11.
12. Масенко Л. Сучасні проблеми правописного, термінологічного та лексикографічного нормування української мови. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. К.: 2004. С. 83–92.
13. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: навч. посібн. Л.: ВФ Афіша, 2006. 416 с.
14. Сизонов Д. Ю. Медійна лексикографія в аспекті актуальних тенденцій розвитку українського мовознавства. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. праць]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. Вип. XXV. С. 79–87.
15. Сизонов Д. Ю. Сучасна медіалексикографія: лінгвопрагматичний потенціал. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. праць]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. Вип. XXVI. С. 47–57.
16. Стилїстика онімів в українських мас-медіа: монографія. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 270 с.
17. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): дис... на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук. К., 2003. 597 с.
18. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття: на матеріалі засобів масової інформації: 2-ге вид., перероб. К.: Пугач, 2005. 388 с.
19. Фіголь Н. М. Новотвори на сторінках сучасної періодики. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. пр.]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. Вип. 19. С. 56–80.
20. Чемеркін С. Публіцистичний стиль української мови в Інтернеті: диференційні ознаки. *Українознавство*. 2008. № 4. С. 220–224.

21. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.
22. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.
23. Шинкар Т. Актуалізація англіцизмів у сучасному медіатексті. Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Філологічні науки». 2019. № 7.
24. Широка С. І. Формування нових стандартів комунікації у просторі Інтернету. *Гуманітарний часопис*. 2011. № 3. С. 30–36.
25. Шумарова Н. П. Роль ЗМК у розвитку мовної ситуації. Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. К.: Ін-т журналістики. 2010. Том 11. С. 45–56.
26. Штурнак О. Порушення мовних норм на українських телеканалах (УТ-1, 1+1, ІНТЕР). Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук.-метод. праць. Львів, 2003.
27. Яцимірська М. Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті. Пресознавчі студії: історія, теорія, методологія: [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.
28. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.
29. Kostusiak N., Navalna M., Levchenko T., Grozian N., Pryimachok O., Prudnykova T. Functional-semantic and derivative signs of nominations of covid and its synonymic correspondents in the latest media discourse. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 11/02-XX. P. 191–196.
30. Navalna M., Kostusiak N., Levchenko T., Oleksenko V., Shyts A., Popkova O. Extra-linguistic factors and tendencies of activation of military vocabulary in ukrainian mass media. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 12/01-XXV.P. 184–189.

Інтернет-ресурси:

1. Беднарчук Р. М. Газетний текст в медіалінгвістичному дискурсі. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/2278-Gazetnijj_tekst_v_medialingv/1.html

2. Бурім О. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як результат медіаосвіти та запорука інформаційної безпеки особистості.

URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf2/Burim.pdf

3. Дашкова К. В. Поняття медіатексту в сучасній лінгвістичній науці. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/13.pdf>

2. Сизонов Д. Ю. Психолінгвістичні основи медіаграмотності: до проблеми інтерпретації медіатекстів. URL: scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017.../2017-7-st13

Практичне заняття № 5–6

Тема: Морфологічні та словотвірні зміни в мові сучасних ЗМІ.

Теоретичні питання

1. Сучасні тенденції в розвитку словотворення. Словотвірні зміни в соціально-політичній лексиці.

2. Продуктивні способи словотворення в мові сучасних медіатекстів.

3. Інноваційні процеси в мові сучасних мас-медіа на морфологічному рівні.

4. Формування морфологічних норм української літературної мови з урахуванням досягнень сучасної лінгвістики.

5. Зміни в граматичній категорії роду іменників. Варіантність відмінкових закінчень іменників.

6. Ступенювання прикметників і прислівників як властивість сучасної української мови.

7. Типові помилки у вживанні сполучників і прийменників у ЗМІ.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Випишіть із сучасної періодики іменники з варіантними закінченнями в непрямих відмінках, прокоментуйте правомірність їх уживання.

2. Випишіть з медіатекстів приклади ненормативного ступенювання прикметників/прислівників.

3. Наведіть приклади неологізмів, утворених суфіксальним способом, за допомогою абрєвіації, основоскладання.

4. Схарактеризуйте вживання варіативних закінчень родового відмінка іменників чоловічого роду в мові періодичних видань.

5. Розкрийте особливості вживання сполучників у мовленні українського телебачення та преси.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Які словотвірні зміни відбуваються в нинішньому соціально-політичному лексиконі?

2. Охарактеризуйте способи словотворення в мові сучасних мас-медіа.

3. Назвіть способи словотворення іменників-інновацій у сучасних медіатекстах.

4. Які зміни наявні в граматичній категорії роду іменників?

5. Вкажіть на типові помилки у вживанні прийменників та сполучників на сторінках ЗМІ.

Рекомендована література

Основна:

1. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. Львів: ПАІС, 2009. 432 с.

2. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.

3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.

4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.

5. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОШПО, 2016. 144 с.

6. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

7. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Зайцева С. В. Інтернет-спілкування як нова форма міжособистісної комунікації. Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара; за ред. А. М. Попівського. Дніпропетровськ: ДНУ. Вип. 11. 2012. С. 45–53.

2. Карпа І. Б. Мова та Інтернет: функціональні характеристики та ефективність інтерактивної комунікації. Мова і культура. К., 2009. Вип. 11. Т. УП (119). С. 192–200.

3. Кулик О. Д. Основи журналістики: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. 152 с.

4. Лоїк Г. Медіатекст в контексті нової парадигми освіти. Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 169–170.

5. Малая О. Ю. Мови медіа: навчально-методичний комплекс. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 49 с.

6. Мамалига А. І. Науковий поступ галузі дослідження мови сучасних мас-медіа. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. С. 3–11.

7. Масенко Л. Сучасні проблеми правописного, термінологічного та лексикографічного нормування української мови. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. К.: 2004. С. 83–92.

8. Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. 79 с.

9. Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.

10. Нові медіа: Збірка науково-популярних публікацій щодо новітніх медіа-технологій / Укладач Валерій Лисенко. Київ, 2011. 92 с.

11. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: навч. посібн. Л.: ВФ Афіша, 2006. 416 с.

12. Стецюра К. Природа та специфіка буття медіатекстів у культурній картині світу сучасного суспільства. Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. Випуск 3. С. 56–62.

13. Фіголь Н. М. Новотвори на сторінках сучасної періодики. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. пр.]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. Вип. 19. С. 56–80.

14. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.

15. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.

16. Широка С. І. Формування нових стандартів комунікації у просторі Інтернету. *Гуманітарний часопис*. 2011. № 3. С. 30–36.

17. Штурнак О. Порухення мовних норм на українських телеканалах (УТ-1, 1+1, ІНТЕР). Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук.-метод. праць. Львів, 2003.

18. Яцимірська М. Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті. Пресознавчі студії: історія, теорія, методологія: [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.

19. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

Інтернет-ресурси:

1. Беднарчук Р. М. Газетний текст в медіалінгвістичному дискурсі. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/2278-Gazetnijj_tekst_v_medialingv/1.html

2. Бурім О. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як результат медіаосвіти та запорука інформаційної безпеки особистості.

URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf2/Burim.pdf

3. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту. URL: www.irbisbuu.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

4. Четверікова О. Особливості дослідження медіатексту в лінгвістичних розвідках. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/16.pdf

Практичне заняття № 7–8

Тема: Синтаксис мови засобів масової інформації: новітні тенденції.

План

1. Найтипівіші синтаксичні одиниці в мові ЗМІ.
2. Функціонально-стилістичне навантаження головних і другорядних членів речення.
3. Своєрідність синтаксису інформаційних жанрів: прикметникові означення, займенникові додатки, обставини.
4. Стилістичне використання в сучасних медійних текстах розповідних, спонукальних, питальних та окличних речень; односкладних і двоскладних конструкцій.

5. Уживання вставних і вставлених конструкцій у мові ЗМІ.

6. Складні сполучникові й безсполучникові речення в сучасному новинному дискурсі.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Дослідіть уживання найтипівіших синтаксичних одиниць у мові текстів ЗМІ на початку ХХІ століття.

2. Узгодьте присудок з підметом, дописуючи потрібні закінчення.

1. Два студент () нашого інституту взяв () участь у змаганнях з футболу. 2. Більшість здобувачів освіти з'явил () ся на іспит вчасно. 3. Низка підприємств нашого міста працю () щоденно. 4. Двадцять один дитячий садок Житомира отрима () допомогу від спонсорів. 5. Усі, хто отрима () читацький квиток, мож () користуватися бібліотекою. 6. Частина працівників університету взя () відпустку.

3. Перебудуйте речення з дієприслівниковими зворотами згідно із синтаксичними та лексичними нормами.

1. Готуючися до заняття з біології, знайшовся в мене підручник. 2. Прочитавши лекцію, усе стало нам зрозуміло. 3. Беручи на кафедрі літературу, нас здивував її широкий вибір. 4. Приймаючи участь у конференції, нам надали можливість виступити з доповіддю. 5. Пишучи текст доповіді, було використано багато літератури. 6. Зустрівшись з другом на вулиці, було вирішено піти на тренування разом.

4. Визначте порушення синтаксичних норм у поданих словосполученнях. З чим вони пов'язані?

По технічним причинам, змагання по стрільбі, по заявках, по всіх правилах, не по прямому призначенню, по наказу директора.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Які найтипівіші синтаксичні одиниці зафіксовано в мові ЗМІ початку ХХІ століття?

2. Наведіть приклади функціонально-стилістичного використання в сучасних медіатекстах речень питальної модальності, розповідно- та спонукально-окличних; односкладних і двоскладних речень.

3. Випишіть речення зі вставними і вставленими одиницями в мові ЗМІ.

4. Наведіть приклади використання складних речень (сполучникових і безсполучникових) у сучасному новинному дискурсі.

Рекомендована література

Основна:

1. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. Львів: ПАІС, 2009. 432 с.

2. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.

3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.

4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.

5. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОППО, 2016. 144 с.

6. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

7. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: [Підручник]. К.: Видавничий дім «Акадмія», 2004. 344 с.
2. Бондар М. Журналістська майстерність: риторичний аналіз медіатексту. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2014. Випуск 39. С. 277–284.
3. Зайцева С. В. Інтернет-спілкування як нова форма міжособистісної комунікації. Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара; за ред. А. М. Попівського. Дніпропетровськ: ДНУ. Вип. 11. 2012. С. 45–53.
4. Загнітко А. Структурні і семантичні різновиди українських синтаксичних інновацій. *Лінгвістичні студії: зб. наук. праць*. Випуск 11. У 2-х ч. / укл. А. Загнітко (наук. ред.) та ін. Ч. 1. Донецьк: ДонНУ, 2003. С. 135–147.
5. Карпа І. Б. Мова та Інтернет: функціональні характеристики та ефективність інтерактивної комунікації. *Мова і культура*. К., 2009. Вип. 11. Т. УІІ (119). С. 192–200.
6. Малая О. Ю. Мови медіа: навчально-методичний комплекс. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 49 с.
7. Мамалига А. І. Науковий поступ галузі дослідження мови сучасних мас-медіа. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. С. 3–11.
8. Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.
9. Нові медіа: Збірка науково-популярних публікацій щодо новітніх медіа-технологій / Укладач Валерій Лисенко. Київ, 2011. 92 с.
10. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: навч. посібн. Л.: ВФ Афіша, 2006. 416 с.
11. Овсієнко Л. Текст як об'єкт вивчення лінгвістики і лінгводидактики. *Теоретична і дидактична філологія: збірник*

наукових праць. Переяслав-Хмельницький: Видавництво ФОП Лукашевич, 2014. Випуск 17. С. 114–131.

12. Сучасні медіакомунікації: прикладний аспект: Збірник матеріалів інтернет-конференції / За заг. ред. С. В. Безчотнікової. Маріуполь, 2016.

13. Фіголь Н. М. Новотвори на сторінках сучасної періодики. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. пр.]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. Вип. 19. С. 56–80.

14. Чемеркін С. Публіцистичний стиль української мови в Інтернеті: диференційні ознаки. *Українознавство*. 2008. № 4. С. 220–224.

15. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.

16. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.

17. Шумарова Н. П. Роль ЗМК у розвитку мовної ситуації. Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. К.: Ін-т журналістики. 2010. Том 11. С. 45–56.

18. Штурнак О. Порушення мовних норм на українських телеканалах (УТ-1, 1+1, ІНТЕР). Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук.-метод. праць. Львів, 2003.

19. Яцимірська М. Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті. Пресознавчі студії: історія, теорія, методологія: [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.

20. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

Практичне заняття № 9–10

Тема: Інформаційно-структурні й тонально-стилістичні якості медіатексту.

План

1. Зв'язність, логічність, конкретність, завершеність, ясність як змістовно-структурні риси медіатексту.

2. Динамічність, зрозумілість, точність, мовна послідовність як вагомі якості медійних текстів.

3. Відповідність нормам культури мови як важлива літературна особливість медіатексту.

4. Проблема порушення мовних норм у медійних текстах. Мовностилістичні помилки.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Проаналізувати стильову диференціацію текстів ЗМІ.

2. З'ясуйте, до яких стилів належать тексти, запропоновані викладачем. Доведіть свою думку.

3. Складіть речення, характерні для публіцистичного та офіційно-ділового стилю, уживаючи подані нижче прийменники. Поясніть уживання розділових знаків у реченнях.

У зв'язку з, відповідно до, з метою, на відміну від, згідно з, незалежно від, зважаючи на.

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Які причини порушення мовних норм у медіатекстах?

2. Які види стилістичних помилок наявні в мові ЗМІ?

3. Назвіть і схарактеризуйте змістовно-структурні якості медіатексту.

4. Які якості медіатексту є домінуючими?

5. Охарактеризуйте відповідність нормам культури мови як найважливішу літературну якість медіатексту.

Рекомендована література

Основна:

1. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. Львів: ПАІС, 2009. 432 с.

2. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.
5. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОППО, 2016. 144 с.
6. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
7. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: [Підручник]. К.: Видавничий дім «Акадмія», 2004. 344 с.
2. Бондар М. Журналістська майстерність: риторичний аналіз медіатексту. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2014. Випуск 39. С. 277–284.
3. Зайцева С. В. Інтернет-спілкування як нова форма міжособистісної комунікації. Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара; за ред. А. М. Попівського. Дніпропетрровськ: ДНУ. Вип. 11. 2012. С. 45–53.
4. Кардаш Л. В. Поняття медіатексту як базової категорії медіалінгвістики. *Молодий вчений: Філологічні науки*. № 4 (44). квітень, 2017. С. 146–149.

5. Карпа І. Б. Мова та Інтернет: функціональні характеристики та ефективність інтерактивної комунікації. Мова і культура. К., 2009. Вип. 11. Т. УІІ (119). С. 192–200.

6. Ковалевська Т. Ю., Кондратенко Н. В. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі: [Монографія]. О.: Астропринт, 2009. 400 с.

7. Кулик О. Д. Основи журналістики: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. 152 с.

8. Лоїк Г. Медіатекст в контексті нової парадигми освіти. Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 169–170.

9. Малая О. Ю. Мови медіа: навчально-методичний комплекс. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 49 с.

10. Мамалига А. І. Науковий поступ галузі дослідження мови сучасних мас-медіа. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. С. 3–11.

11. Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. 79 с.

12. Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.

13. Наливайко Ю. Особливості співвідношення понять «текст» – «медіатекст» при вивченні української мови в засобах масової інформації. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації, 2013. № 2 (14). С. 93–96.

14. Нові медіа: Збірка науково-популярних публікацій щодо новітніх медіа-технологій / Укладач Валерій Лисенко. Київ, 2011. 92 с.

15. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: навч. посібн. Л.: ВФ Афіша, 2006. 416 с.

16. Овсієнко Л. Текст як об'єкт вивчення лінгвістики і лінгводидактики. Теоретична і дидактична філологія: збірник

наукових праць. Переяслав-Хмельницький: Видавництво ФОП Лукашевич, 2014. Випуск 17. С. 114–131.

17. Сучасні медіакомунікації: прикладний аспект: Збірник матеріалів інтернет-конференції / За заг. ред. С. В. Безчотнікової. Маріуполь, 2016.

18. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.

19. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.

20. Широка С. І. Формування нових стандартів комунікації у просторі Інтернету. *Гуманітарний часопис*. 2011. № 3. С. 30–36.

21. Шумарова Н. П. Роль ЗМК у розвитку мовної ситуації. Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. К.: Ін-т журналістики. 2010. Том 11. С. 45–56.

22. Штурнак О. Порушення мовних норм на українських телеканалах (УТ-1, 1+1, ІНТЕР). Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук.-метод. праць. Львів, 2003.

23. Яцимірська М. Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті. Пресознавчі студії: історія, теорія, методологія: [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.

24. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

25. Яцимірська М. Г. Сучасний медіатекст. Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005. 220 с.

Інтернет-ресурси:

1. Беднарчук Р. М. Газетний текст в медіалінгвістичному дискурсі. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/2278-Gazetnijj_tekst_v_medialingv/1.html

2. Дашкова К. В. Поняття медіатексту в сучасній лінгвістичній науці. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/13.pdf>

2. Єлісовенко Ю., Тарасова К. Параметри комунікативної майстерності ведучого (на прикладі телепрограми «Паралельний світ»). URL: file:///C:/Users/User/Downloads/sit_2012_13_11%20

Сизонов Д. Ю. Психолінгвістичні основи медіаграмотності: до проблеми інтерпретації медіатекстів. URL: scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017.../2017-7-st13

4. Овсієнко Л. Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <http://ephsheir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2332/Стаття%2024.pdf>

5. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту. URL: www.irbisbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

6. Четверікова О. Особливості дослідження медіатексту в лінгвістичних розвідках. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/16.pdf

Практичне заняття № 11–12

Тема: Лінгвомедійні особливості основних типів медіатекстів.

План

1. Мовні особливості новинних матеріалів друкованих медійних текстів. Аналіз газетного дискурсу.

2. Лінгвістичні особливості радіо- й телетексту. Техніка мовлення та інтонаційна виразність у професійній діяльності журналіста.

3. Мова рекламного тексту. Засоби виразності в рекламному тексті. PR-текст як один з різновидів медіатексту.

4. Медіалінгвістична своєрідність Інтернету. Інтернет-комунікація. Розвиток інформаційного мовлення в Україні.

Практичні завдання для самостійного виконання

1. Напишіть анотації чи сценарії до рекламних медіатекстів.

2. Проаналізуйте рецензії на статті або книги медіакритиків, журналістів (на вибір). Дайте відповіді на такі запитання: «У чому, на думку автора рецензії, переваги й недоліки пропонованого медіатексту?», «Чи погоджуєтеся ви з оцінкою рецензента?», «У чому ви бачите вияв індивідуального стилю рецензента (наприклад, лексика, доступність, стилістика тощо)?».

3. Вкажіть на свої варіанти покращення якості медіатекстів (наприклад, що змінили б ви в дизайні й макеті журналу, газети, інтернет-сайту; кого узяли б ведучим у телепередачі; які зміни чи доповнення ви внесли б у сюжет певного медіатексту).

Поточні контрольні запитання/завдання

1. Назвіть лінгвістичні особливості новинних медіатекстів.

2. Наведіть приклади використання пасивних форм і конструкцій, безособових форм.

3. Продемонструйте дизайнерські прийоми оформлення новинних публікацій.

4. Розкрийте медіалінгвістичні особливості різних функціонально-жанрових типів медіатекстів: новини, аналітика, публіцистика, реклама (аналіз статті за вибором).

5. Охарактеризуйте параметри комунікативної майстерності ведучого.

Рекомендована література

Основна:

1. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.

2. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.

3. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.

4. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОІППО, 2016. 144 с.

5. Нові тенденції розвитку української мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / уклад. О. В. Бабакова. Мелітополь, 2015. 96 с.

6. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

7. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

Додаткова:

1. Дергач Д. В. Природа засобів масової інформації в контексті лінгвістичної аналітики. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур: Пам'яті акад. Леоніда Булаховського: [Зб. наук. пр.]. К., 2009. Спецвипуск. С. 137–143.

2. Єлісовенко Ю., Тарасова К. Параметри комунікативної майстерності ведучого (на прикладі телепрограми «Паралельний світ»). URL: file:///C:/Users/User/Downloads/sit_2012_13_11%20

3. Зайцева С. В. Інтернет-спілкування як нова форма міжособистісної комунікації. Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара; за ред. А. М. Попівського. Дніпропетровськ: ДНУ. Вип. 11. 2012. С. 45–53.

4. Карпа І. Б. Мова та Інтернет: функціональні характеристики та ефективність інтерактивної комунікації. *Мова і культура*. К., 2009. Вип. 11. Т. УІ (119). С. 192–200.

5. Широка С. І. Формування нових стандартів комунікації у просторі Інтернету. *Гуманітарний часопис*. 2011. № 3. С. 30–36.

6. Ковалевська Т. Ю., Кондратенко Н. В. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі: [Монографія]. О.: Астропринт, 2009. 400 с.

7. Сучасні медіакомунікації: прикладний аспект: Збірник матеріалів інтернет-конференції / За заг. ред. С. В. Безчотнікової. Маріуполь, 2016.

8. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.

9. Яцимірська М. Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті. Пресознавчі студії: історія, теорія, методологія: [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.

10. Бакинська О. Культура телевізійного мовлення та його вплив на телеаудиторію. Телерадіожурналістика: історія, теорія, практика, погляд у майбутнє / Збірник науково-методичних праць Львів: Ред.-вид. відділ Львівського університету, 1997. 160 с.

Практичне заняття № 13–14. Медіапрактикум.

Аналіз друкованого тексту, радіо- та телетексту, інтернет-тексту.

1. Проаналізуйте пропонований або самостійно обраний друкований текст. Відшукайте інноваційні процеси в мові друкованого тексту на лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях і різні помилки.

2. Проаналізуйте пропонований або самостійно обраний радіотекст. Відшукайте інноваційні процеси в мові радіотексту на фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях і різні помилки.

3. Проаналізуйте пропонований або самостійно обраний телетекст. Відшукайте інноваційні процеси в мові телетексту на лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях і різні помилки.

4. Проаналізуйте пропонований або самостійно обраний інтернет-текст. Відшукайте інноваційні процеси в мові інтернет-тексту на фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях і різні помилки.

5. Запропонуйте власний медіапродукт на будь-яку актуальну тему. Здійсніть його самоаналіз відповідно до специфіки певного виду медіатексту та літературної норми.

Орієнтовні питання до заліку

1. ЗМІ як найважливіше джерело інформації. Лінгвістична складова в різних видах ЗМІ.

2. Специфіка мови різних каналів ЗМІ: преси, радіо, ТБ, Інтернету.

3. Медіалінгвістика як наука. Медіатекст як ключове поняття медіалінгвістики та основні його категорії.

4. Виробництво текстів як складова частина журналістської практики. Специфіка розуміння й інтерпретації медіатексту.

5. Медіалінгвістичні технології впливу в різних функціонально-жанрових типах медіатекстів: новини, аналітика, публіцистика, реклама.

6. Основні типи та характерні особливості медіатекстів.

7. Сутність медіатексту з погляду лінгвістичних і лінгводидактичних досліджень. Його інформаційно-структурні та літературні складники.

8. Сучасні методи лінгвістичного дослідження медійних текстів.

9. Аналіз медіатексту та компонентів його структури як засіб вивчення сучасної журналістської творчості.

10. Інформаційна насиченість тексту. Інформативність і засоби її посилення в медіатексті.

11. Медіаграмотність як невід'ємна частина професійної комунікації.

12. Проблема інтерпретації медіатекстів. Екстра- та інтралінгвальні чинники їх функціонування.

13. Лексичні процеси та спеціальна лексика в сучасних медіатекстах.

14. Лексикографічне представлення термінів у мас-медіа. Роль медіатекстів у процесі термінотворчості.

15. Сучасні тенденції в оновленні мас-медійної лексики.
16. Неологізми сучасного медіатексту як віддзеркалення суспільного поступу.
17. Експресивні засоби мови як чинник інтелектуалізації мовлення ЗМІ.
18. Медійна фразеологія.
19. Сучасні тенденції в розвитку словотворення. Особливі словотвірні зміни в соціально-політичному лексиконі.
20. Найпродуктивніші способи словотворення в мові сучасних мас-медіа.
21. Інновації в мові сучасних мас-медіа на морфологічному рівні.
22. Формування морфологічних норм української літературної мови з урахуванням найновіших досягнень вітчизняного мовознавства.
23. Варіативність відмінкових закінчень іменників. Зміни в граматичній категорії роду іменників.
24. Ненормативне ступенювання прикметників/прислівників як характерна тенденція сучасної української мови.
25. Типові помилки у вживанні прийменників та сполучників на сторінках ЗМІ.
26. Логічність, зв'язність, завершеність, конкретність і ясність як змістовно-структурні якості медіатексту.
27. Домінуючі якості медіатексту: динамічність, мовна послідовність, зрозумілість, точність.
28. Відповідність нормам культури мови як найважливіша літературна якість медіатексту.
29. Проблема порушення мовних норм у медіатексті. Мовностилістичні помилки.
30. Лінгвістичні особливості новинних матеріалів друкованих медіатекстів. Аналіз газетного дискурсу.
31. Мовні особливості радіо- й телетексту. Техніка мовлення та інтонаційна виразність у роботі журналіста.

32. Мова рекламного тексту та засоби виразності в ньому. PR-текст як різновид медіатексту.

33. Медіалінгвістична специфіка Інтернету. Інтернет-комунікація. Розвиток інформаційного мовлення в Україні.

Рекомендована література

Основна:

1. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. Львів: ПАІС, 2009. 432 с.
2. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. ВПЦ «Київський університет», 2013. 240 с.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. 128 с.
5. Медіакультура особистості / Упор. Т. П. Крячко. За науковою редакцією В. І. Шуляра. Миколаїв: ОІППО, 2016. 144 с.
6. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
7. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (12–13 жовтня 2016 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2016. 352 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: [Підручник]. К.: Видавничий дім «Акадмія», 2004. 344 с.
2. Бондар М. Журналістська майстерність: риторичний аналіз медіатексту. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2014. Випуск 39. С. 277–284.
3. Громовенко В. В. Особливості словотворення неологізмів в українському політичному дискурсі. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 358–361.

4. Дергач Д. В. Мас-медійний онім у сучасній теорії розвитку літературної мови. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. Вип. 22. С. 29–38.

5. Дергач Д. В. Особливості функціонування онімів у стилі масової інформації. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. Вип. 15. С. 109–119.

6. Дергач Д. В. Словник онімів українських мас-медіа. За ред. Л. І. Шевченко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. 175 с.

7. Іванов В., Костенко Н. Досвід контент-аналізу: моделі та практики аналізу змісту масової комунікації: [Монографія]. К.: Центр вільної преси, 2003. 200 с.

8. Зайцева С. В. Інтернет-спілкування як нова форма міжособистісної комунікації. Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / Дніпропетр.нац.ун-т ім. О. Гончара; за ред. А. М. Попівського. Дніпропетровськ: ДНУ. Вип. 11. 2012. С. 45–53.

9. Загнітко А. Структурні і семантичні різновиди українських синтаксичних інновацій. Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. Випуск 11. У 2-х ч. / укл. А. Загнітко (наук. ред.) та ін. Ч. 1. Донецьк: ДонНУ, 2003. С. 135–147.

10. Іванов В., Костенко Н. Досвід контент-аналізу: моделі та практики аналізу змісту масової комунікації: монографія. К.: Центр вільної преси, 2003. 200 с.

11. Кардаш Л. В. Поняття медіатексту як базової категорії медіалінгвістики. *Молодий вчений: Філологічні науки*. № 4 (44). квітень, 2017. С. 146–149.

12. Карпа І. Б. Мова та Інтернет: функціональні характеристики та ефективність інтерактивної комунікації. Мова і культура. К., 2009. Вип. 11. Т. УІІ (119). С. 192–200.

13. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному лексиконі: монографія. К.: ВД Дмитра Бурого, 2008. 336 с.

14. Ковалевська Т. Ю., Кондратенко Н. В. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі: [Монографія]. О.: Астропринт, 2009. 400 с.
15. Кулик О. Д. Основи журналістики: навчальний посібник [для студентів спеціальності «Українська мова і література» (спеціалізація «Редагування освітніх видань»)]. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. 152 с.
16. Лоїк Г. Медіатекст в контексті нової парадигми освіти. Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 169–170.
17. Макарець Ю. С. Особливості семантико-функціонального призначення перифразів у публіцистиці. Вісник Харківського національного ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Серія «Філологія». Х.: ХНУ, 2010. Вип. 60. Ч. 1. С. 413–417.
18. Малая О. Ю. Мови медіа: навчально-методичний комплекс [для студентів соціологічного факультету спеціальності «Медіакомунікації»]. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 49 с.
19. Мамалига А. І. Науковий поступ галузі дослідження мови сучасних мас-медіа. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. С. 3–11.
20. Масенко Л. Сучасні проблеми правописного, термінологічного та лексикографічного нормування української мови. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. К.: 2004. С. 83–92.
21. Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. 79 с.
22. Мірошніченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.
23. Наливайко Ю. Особливості співвідношення понять «текст» – «медіатекст» при вивченні української мови в засобах

масової інформації. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації, 2013. № 2 (14). С. 93–96.

24. Нові медіа: Збірка науково-популярних публікацій щодо новітніх медіа-технологій / Укладач Валерій Лисенко. Київ, 2011. 92 с.

25. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: навч. посібн. Л.: ВФ Афіша, 2006. 416 с.

26. Овсієнко Л. Текст як об'єкт вивчення лінгвістики і лінгводидактики. Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький: Видавництво ФОП Лукашевич, 2014. Випуск 17. С. 114–131.

27. Сизонов Д. Ю. Методи лінгвістичного дослідження медіатексту: до проблеми наукової інтерпретації. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. праць]. Київ, 2015. Вип. XXX. С. 53–62.

28. Сизонов Д. Ю. Лінгвопрагматичний аспект мас-медійного тексту. Східнослов'янська філологія: Зб. наук. праць. Горлівка: Вид-во ГДПШМ, 2010. Вип. 18. Серія «Мовознавство». С. 293–303.

29. Сизонов Д. Ю. Медійна лексикографія в аспекті актуальних тенденцій розвитку українського мовознавства. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. праць]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. Вип. XXV. С. 79–87.

30. Сизонов Д. Ю. Сучасна медіалексикографія: лінгвопрагматичний потенціал. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. праць]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. Вип. XXVI. С. 47–57.

31. Стилїстика онімів в українських мас-медіа: монографія. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 270 с.

32. Стецюра К. Природа та специфіка буття медіатекстів у культурній картині світу сучасного суспільства. Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. Випуск 3. С. 56–62.

33. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): дис... на здобуття наук.ступеня д-ра філол. наук. К., 2003. 597 с.
34. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття: на матеріалі засобів масової інформації: 2-ге вид., перероб. К.: Пугач, 2005. 388 с.
35. Сучасні медіакомунікації: прикладний аспект: Збірник матеріалів інтернет-конференції / За заг. ред. С. В. Безчотнікової. Маріуполь, 2016.
36. Фіголь Н. М. Новотвори на сторінках сучасної періодики. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: [Зб. наук. пр.]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. Вип. 19. С. 56–80.
37. Чемеркін С. Публіцистичний стиль української мови в Інтернеті: диференційні ознаки. *Українознавство*. 2008. № 4. С. 220–224.
38. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.
39. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти): Автореф. дис. ...канд. філ. наук. Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Київ, 2003. 21 с.
40. Шевченко Л. І. Медіалінгвістика в сучасній Україні: аналіз ситуації. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2013. Вип. 26. С. 3–12.
41. Шинкар Т. Актуалізація англіцизмів у сучасному медіатексті. Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Філологічні науки». 2019. № 7.
42. Широка С. І. Формування нових стандартів комунікації у просторі Інтернету. *Гуманітарний часопис*. 2011. № 3. С. 30–36.

43. Шумарова Н. П. Роль ЗМК у розвитку мовної ситуації. Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. К.: Ін-т журналістики. 2010. Том 11. С. 45–56.

44. Штурнак О. Порухення мовних норм на українських телеканалах (УТ-1, 1+1, ІНТЕР). Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук.-метод. праць. Львів, 2003.

45. Яцимірська М. Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті. Пресознавчі студії: історія, теорія, методологія: [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.

46. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

47. Яцимірська М. Г. Сучасний медіатекст. Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005. 220 с.

48. Kostusiak N., Navalna M., Levchenko T., Grozian N., Prymachok O., Prudnykova T. Functional-semantic and derivative signs of nominations of covid and its synonymic correspondents in the latest media discourse. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 11/02-XX. P. 191–196.

49. Navalna M., Kostusiak N., Levchenko T., Oleksenko V., Shyts A., Popkova O. Extra-linguistic factors and tendencies of activation of military vocabulary in ukrainian mass media. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 12/01-XXV. P. 184–189.

Інтернет-ресурси:

1. Беднарчук Р. М. Газетний текст в медіалінгвістичному дискурсі. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/2278-Gazetnijj_tekst_v_medialingv/1.html

2. Бурім О. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як результат медіаосвіти та запорука інформаційної безпеки особистості.

URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf2/Burim.pdf

3. Дашкова К. В. Поняття медіатексту в сучасній лінгвістичній науці. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/13.pdf>

2. Єлісовенко Ю., Тарасова К. Параметри комунікативної майстерності ведучого (на прикладі телепрограми «Паралельний світ»). URL: file:///C:/Users/User/Downloads/sit_2012_13_11%20

Сизонов Д. Ю. Психолінгвістичні основи медіаграмотності: до проблеми інтерпретації медіатекстів. URL: scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017.../2017-7-st13

4. Овсієнко Л. Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <http://ephsheir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2332/Стаття%2024.pdf>

5. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту. URL: www.irbisbuu.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

6. Четверікова О. Особливості дослідження медіатексту в лінгвістичних розвідках. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/16.pdf

7. Шестакова Е. Г. Про парадоксальну сутність тексту масової комунікації. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sy2010_1/files/SC11011.pdf